

порядок зберігання військової таємниці; порядок здійснення своїх повноважень військовими службовими особами Збройних Сил України та інших військових формувань; порядок виконання військового обов'язку в бою; порядок дотримання звичаїв та правил ведення війни [1, с. 1375; 2, с. 918].

Разом з цим, термін «порядок несення військової служби» охоплює собою більш вузьке коло суспільних відносин, а саме лише ті, що виникають у зв'язку з регулюванням діяльності, пов'язаної з реалізацією військовослужбовцями спеціальних прав і обов'язків щодо виконання завдань бойового чергування, внутрішньої, прикордонної, вартової (вахтової) та патрульної служб на певний період часу [5, с. 23].

Таким чином, встановлений порядок несення та проходження військової служби як родовий об'єкт кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби – це сукупність правовідносин, що виникають на підставі ряду нормативно-правових актів у сфері життєдіяльності Збройних Сил України, які встановлюють такий порядок несення та проходження військової служби і який може бути порушений зсередини виключно військовослужбовцями. Родовий об'єкт військових кримінальних правопорушень та діяння, передбаченого ст. 407 КК, охоплює і порядок проходження, і на порядок несення військової служби, оскільки ці поняття органічно взаємопов'язані між собою.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 7-ме вид., переробл. та допов. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
2. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2-х т. Т. 2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. Харків : Право, 2013. 1040 с.
3. Бугаєв В.А. Військові злочини і покарання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2002. 21 с.
4. Військові злочини: коментар законодавства / М.І. Хавронюк, С.І. Дячук, М.І. Мельник; Відп. ред.: М.Д. Дрига, В.І. Кравченко. Київ: Видавництво А.С.К., 2003. 272 с.
5. Туркот М.С. Кримінальна відповідальність за зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2007. 201 с.

Лігун Андрій Іванович,

аспірант кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

ОБ'ЄКТ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Колабораційна діяльність – це новий для українського законодавства термін, тому для з'ясування сутності якого необхідно звернутися до тлумачної літератури. Так, словники вказують, що колабораціонізм – це зрадницьке співробітництво з фашистськими загарбниками в окупованих ними країнах під

час другої світової війни [1]; співробітництво із загарбниками в окупованих ними країнах [2]; усвідомлене, добровільне та зумисне співробітництво з ворогом у його інтересах і на шкоду своїй державі та її союзникам [3]. Натомість Письменський Є.О. вказує, що колабораційну діяльність слід пов'язувати з поведінкою, яка полягає у співпраці або взаємодії з ворогом (державою-агресором), що вчиняється на шкоду державним інтересам [4, с. 84] та зазначає, що розуміння такої діяльності як усвідомленого, добровільного і умисного співробітництва з ворогом у його інтересах і проти інтересів своєї держави є загальноприйнятим і з позицій міжнародного права.

Відповідно до положень чинного кримінального законодавства, що у ст. 111-1 КК встановлює відповідальність за співпрацю з державою-агресором, її окупаційною адміністрацією та/або її збройними чи воєнізованими формуваннями у військовій, політичній, інформаційній, адміністративній, господарській та трудовій сферах, колабораціонізмом є дії громадян України, які сприяли чи продовжують сприяти країні-агресору у здійсненні агресивних дій та активізації збройного конфлікту проти нашої держави.

Нам видається, що основним безпосереднім об'єктом колабораційної діяльності слід вважати державну та воєнну сфери національної безпеки. Письменський Є.О. говорить, що саме державна та воєнна сфери національної безпеки складають ті об'єкти, які Україна бере під кримінально-правову охорону на рівні з іншими складниками її національної безпеки [4, с. 84]. Натомість ряд науковців визнають об'єктом кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111-1 КК, основи національної безпеки [4, с. 84], що, на думку Письменського Є.О., видається не зовсім точним. Він вважає, що при такому підході має місце ототожнення родового об'єкта з основним безпосереднім об'єктом вказаного кримінального правопорушення. Крім того, визнання об'єктом колабораційної діяльності основ національної безпеки не містить конкретизації суспільних відносин (інтересів, благ, цінностей), на які здійснюється посягання в межах вчинення даного кримінального правопорушення [4, с. 84].

З огляду на вищевказане, ми підтримуємо позицію Письменського Є.О. і вважаємо, що основним безпосереднім об'єктом колабораційної діяльності є державна сфера національної безпеки (тобто ті суспільні відносини, що спрямовані на захист державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру (п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України») [5] та воєнна сфера національної безпеки як суспільні відносини у галузі захисту державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз (п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України») [5].

Список використаних джерел

1. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/s/kolaboracionizm>.
2. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/sis/index.shtml>.
3. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=4446.

4. Письменський Є.О. Колабораційна діяльність. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану: наук.-практ. комент. / А.А. Вознюк, О.О. Дудоров, Р.О. Мовчан, С.С.Чернявський та ін.; за ред. А.А. Вознюка, Р.О. Мовчана, В.В. Чернея. Київ: Норма права, 2022. С. 84.

5. Кравчук О., Бондаренко М. Колабораційна діяльність: аналіз нової статті 111-1 Кримінального кодексу України. *Вектор прав людини*. URL:<https://hrvector.org/podiyi/22-03-20-mbo>.

6. Методичні рекомендації з питань кримінально-правової кваліфікації, оперативно-розшукової діяльності та кримінального провадження за ст. 111-1 Кримінального кодексу України «Колабораційна діяльність» / С. Албул, Т. Волошанівська, А. Марченко, Г. Мудрецька, Г. Резніченко, І. Федоров, І. Чекмарьова. Одеса: ОДУВС, 2022. 67 с. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/2780/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%202022.pdf>.

7. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

Малахова Вікторія Вікторівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник:

викладач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук **Ткаченко І. М.**

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

На сьогодні наша країна перебуває у найбільш складному становищі з часів проголошення її незалежності внаслідок агресивного повномасштабного російського вторгнення. Одним із болючих питань під час війни є співробітництво громадян країни, на яку здійснено напад, з окупантами. Сам термін «колабораціонізм» (відфр. Collaboration – «співробітництво») визначають як співпрацю населення або громадян держави з ворогом в інтересах ворога-загарбника на шкоду самій державі чи її союзників і участь у переслідуванні патріотів країни, громадянином якої є колаборант. Якщо подивитись у минуле, то прикладів співробітництва з ворогом, нажаль, вистачає майже у всіх народах та державах.

Колабораціонізм підриває національну безпеку України, становить безпосередню загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності, конституційному ладу та іншим національним інтересам України.

15 березня 2022 року набули чинності Закони України № 2108-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» та № 2107-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення